

Dataavdelningen
Lisa Levinsson
010-479 67 89

BESLUT

Regeringskansliet
n.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2021:60
Förenklningar för mikroföretag och modernisering av
bokföringslagen
Remiss Enklare regelverk för mikroföretagande och en
modernare bokföringslag

Yttrandet ger en beskrivning av de konsekvenser som Statistiska centralbyrån (SCB) kan överblicka, såsom förvaltningsmyndighet, samt utifrån dessa ansvarsroller inom statistikområdet:

- Producera och tillgängliggöra officiell statistik
- Samordna systemet för den officiella statistiken
- Tillhandahålla och förvalta det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar (FASIT)
- Hålla ett allmänt, offentligt företagsregister

1 Sammanfattning

SCB:s ansvar är att beskriva hela näringslivets struktur och utveckling och ger samhället statistik att lita på. SCB deltar aktivt i förenklings- och digitaliseringsarbete och har som målsättning att halvera uppgiftslämnarbördan till 2026. Det vore önskvärt med en tydligare sammanhållen samordning gällande digitalisering och förvaltningsgemensamma digitala tjänster.

Sammanfattning av förslag som påverkar statistikområdet och som SCB har specifika synpunkter på:

Förenklingsförslag som föreslås utredas vidare

- SCB ställer sig frågande till införande av väsentligt högre gränsvärden än idag för revisionsplikt.
- SCB anser att det vore bra att utreda möjligheter för ett alternativt organisationsnummer för enskilda näringsidkare.

Förslag på en process för regelförenklning för förvaltningsmyndigheter

- Det är viktigt att se till hela samhällsnyttan i utvärdering av vilka regler som kan förändras. Konsekvensutredningar borde i högre grad beakta statistiksystemets behov, detta så att förenklningar inte påverkar den officiella statistiken negativt eller leder till en ökad insamling/börda inom statistikområdet. Det finns särskilda lagstöd för att skydda officiell statistik
- Uppbyggnad av en process för förenklingsbehov får inte ske på bekostnad av redan pågående arbete med digitalisering och förenklningar, som snarare behöver intensifieras och samordnas. SCB ser gärna att goda erfarenheter tas tillvara när en ny process för

regelförenkling ska tas fram, likt den rutin för samrådsförfarande som SCB och Näringslivets regelnämnd (NNR) har kommit överens om.

- SCB anser att 5 § förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning bör finnas kvar i oförändrat skick.
- SCB ser inget behov av en anmälningfunktion för problematiska regler.

Bedömningar vad gäller redovisning

- SCB är särskilt positiv till bedömningarna att inga förändringar föreslås för årsbokslut eller förenklat årsbokslut. Finansiella rapporter för alla typer av företag utgör viktiga underlag för den officiella statistiken och FASIT.

2 Synpunkter

2.1 Inledning och bakgrund

2.1.1 Mikroföretag – stor del av svenskt näringsliv

SCB ger samhället statistik att lita på. Statistiken ska beskriva hela näringslivets struktur och utveckling och ska vara jämförbar, både nationellt och internationellt. Alla företag oavsett storlek och företagsform behöver vara representerade i den officiella statistiken. Detta är viktigt för att möjliggöra olika analyser av näringslivet.

Utredningen bedömer att andelen mikroföretag enligt EU:s definition utgörs av 96 procent av företagen i Sverige. Sveriges näringsliv kan inte beskrivas på ett korrekt sätt om data för denna stora andel företag inte finns att tillgå. Betydelsen av mikroföretag varierar kraftigt mellan olika branscher, t.ex. i vissa tjänstebanscher dominerar mikroföretagen fullständigt, både till antal och värden. Det är därför viktigt att se till hela samhällsnyttan i utvärderingar av vilka regler för mikroföretag som kan förändras.

2.1.2 Uppgiftslämnarbörda och SCB:s datainsamlingsstrategi

En förutsättning för att SCB ska kunna leverera resultat inom sina ansvarsområden är att ha tillgång till data avseende alla företag, även mikroföretagen. Samtidigt är SCB:s mål att det ska vara enkelt att lämna uppgifter till SCB. Precis som utredningen noterar är en satsning att tydliggöra behovet av uppgifter för statistikändamål genom att samordnat beskriva det i s.k. statistiktaxonomier. SCB deltar aktivt i flera olika myndighetssamarbeten som har som mål att förenkla för företagen genom att möjliggöra digitala arbetsprocesser.

Betänkandet ger en utförlig beskrivning av upplevd regelbörda hos svenska företag. SCB verkar aktivt för att minska den stora regelbördan så långt som möjligt inom statistikområdet. Målsättningen är att halvera uppgiftslämnarbördan vad gäller statistikuppgifter till 2026. För att nå dit krävs ett systematiskt arbete för att nå en samordning mellan myndigheters rapporteringskrav och tekniska lösningar. Strategin är att i högre grad än idag använda sig av, för statistiken, nya datakällor såsom exempelvis kassaregisterdata och mobilitetsdata. Det finns även stor utvecklingspotential genom moderna metoder som utnyttjar artificiell intelligens (AI), t.ex. machine learning (ML) och webbskrapning.

SCB:s datainsamlingsstrategi gällande företagsuppgifter är att i första hand använda registerinformation, i andra hand samla in data som finns i företagens system via maskin-till-maskin-lösningar eller annan filöverföring och i sista hand samla in data direkt från företagen via webbformulär. Sverige utmärker sig med hög kvalitet i statistiken i ett internationellt perspektiv genom en lång tradition av detaljerat innehåll i registerdata från andra myndigheter, s.k. administrativa register/data. Exempelvis utgör register från Skatteverket, bl.a. SRU¹-data och momsdata, en central bas för SCB:s framställning av den ekonomiska statistiken.

SCB:s framtida datatillgång kommer att i än högre grad utgöras av en kombination av olika datakällor, där datainsamlingen från företagen tar avstamp i information i administrativa register som SCB har tillgång till och därutöver kompletteras med information som finns tillgänglig i företagens system. SCB strävar också efter att vara en aktiv part i de initiativ som skapar vad som kan kallas ett nationellt dataekosystem och på så sätt kunna nyttja data som flödar inom ett sådant system.

2.1.3 Lagstöd för officiell statistik

För att uppfylla SCB:s datainsamlingsstrategi krävs förutom en ökad takt i digitaliseringen en ökad användning av befintliga register. För det sistnämnda finns följande lagstöd för den officiella statistiken:

- **Lagen (2001:99) om den officiella statistiken**, där de grundläggande reglerna om uppgiftsskyldighet för näringsidkare (med flera) finns i 7 §.
- Dessa följs upp med ytterligare regler för näringsidkare i 5 § **förordningen (2001:100) om den officiella statistiken**. Därtill har statistikansvariga myndigheter mandat att föreskriva om uppgiftsskyldighet enligt 15 § samma förordning.
- Dessutom ska en statlig myndighet till statistikansvariga myndigheter lämna de uppgifter som behövs för framställning av officiell statistik enligt 6 § i **förordningen (2001:100) om den officiella statistiken**.
- **Förordningen (223/2009) om europeisk statistik**: I artikel 17 a om tillgång till samt användning och integrering av administrativa register sägs i andra punkten att "NSI och kommissionen (Eurostat) ska rådfrågas om och medverka i den ursprungliga utformningen, den efterföljande utvecklingen och avslutandet av administrativa register som andra organ byggt upp och upprätthållit, vilket underlättar ytterligare användning av dessa uppgifter för framställning av europeisk statistik. De ska medverka i standardiseringsarbetet för administrativa register som är relevanta för framställning av europeisk statistik."²
- **Riktlinjer för europeisk statistik** – för nationella statistikmyndigheter (NSI) och Eurostat (EU:s statistikmyndighet)³: **Princip 2.2** säger att "Statistikmyndigheterna har enligt lag kostnadsfri och snabb tillgång till administrativa data, och får använda dem för statistikändamål. De är delaktiga från början i utformningen,

¹ Standardiserade räkenskapsutdrag (SRU).

² Med NSI avses nationella statistikmyndigheter. Lagen kallas ibland för europeiska statistiklagen.

³ [Riktlinjer för europeisk statistik \(scb.se\)](https://www.scb.se/riktlinjer-for-europeisk-statistik)

utvecklingen och avslutandet av administrativa register så att dessa blir bättre lämpade för statistikändamål.”

- **Förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag:** Andemeningen är att befintliga uppgifter bör användas. Därmed bör nya rättsakter redan vid utformningen konstrueras så att uppgiftslämnarbördan minimeras.

2.2 Synpunkter

Betänkandet utgör en grundlig analys av mikroföretagens vardag med att driva företag, där kontakter med myndigheter kan upplevas problematiska. I detta sammanhang anges det största problemet vara själva mängden uppgifter att lämna till myndigheter. Utredningen framhåver även digitaliseringens möjligheter för regelförenkling. SCB:s arbete mot halverad uppgiftslämnarbörda och ökad digitalisering ligger i linje med utredningens grundkoncept.

SCB är allmänt positiv till moderniseringarna av författningsförslagen enligt betänkandet, där syftet är att förenkla bokföringsprocessen genom att åstadkomma ett modernt, teknikneutralt och enkelt regelverk för företagen. Dessa borde underlätta och bidra till digitala arbetsprocesser för företagen.

SCB är en aktiv part i olika initiativ inom digitalisering och samordning av förvaltningsgemensamma digitala tjänster. SCB erfår precis som utredningen beskriver att det finns många utmaningar även om möjligheterna är stora. SCB håller därför med om att det behöver skapas en tydligare sammanhållen styrning av detta viktiga arbete. Genom digitalisering och nationellt dataekosystem kommer företagens uppgiftslämnarbörda på sikt att minska.

SCB:s specifika synpunkter hänförs till sin helhet till del 1 av betänkandet, Förenklingar för mikroföretag. Områden som inte påverkar statistikområdet eller som SCB inte har någon specifik synpunkt på, lämnas utan specifika kommentarer. Avsnittet är uppdelat utifrån synpunkter på betänkandets förslag för förvaltningsmyndigheter om en process för att hantera förenklingsbehov samt synpunkter på de bedömningar utredningen gjort vad gäller redovisning. SCB lämnar även synpunkter på ett par förenklingsförslag som föreslås att utredas vidare.

2.2.1 Identifierade förenklingsförslag som föreslås utredas vidare

Ändrade gränsvärden för frivillig revision (4.3.1)

SCB anser att det finns en risk att ett avskaffande av revisionsplikten för små företag skulle medföra en kvalitetsförsämring av innehållet i företagens årsredovisningar. Kvalitetsförsämringar i årsredovisningar har en negativ påverkan på den officiella statistiken. SCB ställer sig frågande till att införa väsentligt högre gränsvärden än idag för revisionsplikt. SCB noterar även nya kommittédirektiv (Dir 2021:115), som snarare pekar på ett eventuellt återinförande av revisionsplikt än en höjning av gränsen för frivillig revision.⁴

⁴ Bolaget som brottsverktyg (Dir 2021:115), där en av uppgifterna i uppdraget är att ”redovisa de för- och nackdelar som finns med nuvarande undantag från revisionsplikten för små aktiebolag respektive en återinförd

Förenklings förslag rörande alternativt organisationsnummer (4.3.2)

SCB bedömer att utredningens förslag, om att låta utreda möjligheterna att införa ett system där enskilda näringsidkare administrativt tilldelas ett organisationsnummer som är kopplat till personnumret, är bra och väl avvägt. Detta borde innebära en enklare hantering i frågan om säker personuppgiftshantering. SCB tror därmed att det skulle lösa en del av problemen som är sammankopplade med att enskilda näringsidkare använder sitt personnummer som organisationsnummer. Framför allt behöver inte den enskilda näringsidkaren se sitt personnummer, som även gäller näringsidkaren som privatperson vid sidan om sin näringsverksamhet, spridas i många olika sammanhang. SCB:s allmänna företagsregister skulle påverkas positivt genom att hanteringen av mikrodata med personuppgifter skulle komma att minska.

Samtidigt är det viktigt att beakta att även dessa alternativa nummer kommer att vara en personuppgift, eftersom det alltid kommer att vara möjligt att koppla det till en enskild fysisk person.

SCB anser att det är mycket viktigt att det alternativa numret administreras av den organisationsnummertilldelande myndigheten och att SCB sedan får ta del av det nya numret samt nyckeln för att kunna administrera uppgifterna i SCB:s register.

Information från SCB:s allmänna företagsregister aviseras löpande till en rad offentliga och kommersiella användare, med stöd av förordningen (1984:692) om det allmänna företagsregistret.

Ett realiserande av alternativt organisationsnummer kommer att innebära ökade kostnader för SCB, då en initial investering i system hos SCB som kan hantera denna förändring kommer att krävas.

2.2.2 En process för att hantera förenklingsbehov för förvaltningsmyndigheter (6.1)

SCB är generellt positiv till regelförenklings förslag men vill särskilt poängtera att förenklings förslagen inte får ske på bekostnad av den officiella statistiken. Olika myndigheters konsekvensutredningar borde i högre grad beakta statistiksystemets behov. En myndighets förenklings förslag bör inte ge en för negativ påverkan på det officiella statistiksystemet, eller andra områden inom SCB:s och andra statistikansvariga myndigheters ansvarsområden, eller medföra att en ökad regelbörda måste införas för statistikens ändamål. Betänkandet innehåller ett förslag om att konsekvensutredningars innehåll behöver utvecklas till fullödiga samhällsekonomiska konsekvensanalyser. I detta sammanhang vill SCB lyfta statistikområdets samhällsnytta och samtidigt peka på de särskilda lagstöd som finns för att skydda officiell statistik, det ska t.ex. särskilt samrådas med NSI gällande utformning och utveckling av myndigheters administrativa register som är relevanta för europeisk statistik. För mer detaljerad information kring lagstöd, se avsnitt 2.1.3.

SCB är också allmänt positiv till en process för att hantera förenklingsbehov för förvaltningsmyndigheter. SCB ser dock en risk i att förslaget kan komma att

revisionsplikt för sådana bolag samt föreslå de författningsändringar som skulle krävas vid ett eventuellt återinförande”.

bli för betungande. Redan idag finns omfattande regler och rekommendationer som styr hanteringen av de problem- och konsekvensanalyser som ska upprättas i samband med förslag till nya eller ändrade regler som rör företag och uppgiftslämnandet begränsas och underlättas så långt som möjligt.

SCB och NNR har sedan 2007 en överenskommelse om en rutin för samrådsförfarande. Rutinen är att SCB årligen informerar NNR om planerade undersökningar som innehåller uppgiftsinsamling. Informationen sker i början av året när SCB:s regleringsbrev och verksamhetsplan är fastlagda. Vid den årliga genomgången fattas beslut om vilka uppgiftsinsamlingar som kan undantas från ytterligare samråd, dvs. där samrådet anses vara direkt avslutat under den årliga genomgången. Utöver den årliga genomgången kontaktas NNR när tillkommande undersökningar eller större förändringar i undersökningar planeras.

Erfarenheterna från denna rutin med årligt samrådsförfarande är mycket goda. Förutom att rutinen med den årliga genomgången ger en helhetsbild över uppgiftslämnarbördan över statistikområdet varje år är det också ett effektivt förfarande. SCB anser att det även fortsättningsvis måste vara möjligt att med ett liknande förfarande för att uppnå ett effektivt arbetssätt, både för NNR och för regelgivande myndighet. Att behöva återgå till ett årligt samrådsförfarande per undersökning skulle varken ge en helhetsbild eller vara ett effektivt arbetssätt.

SCB ser gärna att goda erfarenheter tas tillvara när en ny process för regelförenkling ska tas fram. Det finns annars en stor risk att den nya processen kommer att ta alltför stora resurser i anspråk från själva förändrings- och digitaliseringsarbetet, vars främsta syfte ju är att förenkla för företagen. Förändrings- och digitaliseringsarbetet behöver snarare intensifieras för att nå målen om förenklingar snabbare.

Genom den årliga genomgången görs en kontinuerlig utvärdering. Dessutom görs ett omtag vad gäller föreskrifter i det fall dessa behöver förändras och då görs även en konsekvensutredning. I denna process ingår också utvärdering samt att proportionalitetsprincipen anses vara uppfyllda genom SCB:s samråd med NNR. Vid ett eventuellt införande av utredningens förslag om att en konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för hur och när en regel bör utvärderas, samt förslag om att befintliga regelverk systematiskt och löpande bör utvärderas, bör regeringen ta fasta på goda erfarenheter i sammanhanget, liksom SCB:s och NNR:s årliga samrådsförfarande.

Det är olyckligt att utredningen inte har tagit fram något eget förslag till ändring av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det gör att remissinstanserna inte kan svara på lika detaljerade förslag som annars. Utredningen föreslår att 5 § förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning ska upphävas eller omformuleras. Det är inte riktigt klart vilken ändring utredningen skulle vilja se, i det fall paragrafen skulle omformuleras. SCB anser att paragrafen bör finnas kvar i oförändrat skick, eftersom det finns flera situationer där myndigheter med föreskriftsansvar har goda skäl att genomföra regelförändringar utan att en

fullständig konsekvensutredning ska behöva göras. Här följer några exempel utifrån SCB:s erfarenheter med föreskrifter:

- Föreskrifter som innebär följdändringar för att andra föreskrifter ändras, *exempelvis Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2021:10) om ändring i Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2017:5) om företags skyldighet att lämna uppgifter till statistik om förbrukning av inköpta varor*
- Föreskrifter som bara innebär upphävande av föreskrifter som inte längre ska tillämpas, *exempelvis Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2021:12) om upphävande av Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2002:27) om uppgifter till statistik om transportföretagens export och import av transporttjänster*
- Föreskrifter om begränsade justeringar som behöver träda i kraft inom kort tid, för att t.ex. förenkla för företagen, *exempelvis Medlingsinstitutets föreskrifter (SCB-FS 2021:13) om ändring av Medlingsinstitutets föreskrifter (SCB-FS 2020:15) om uppgifter till statistik avseende EU-undersökningen arbetskraftskostnadens nivå och struktur 2020*

Utredningen föreslår bland annat en anmälningfunktion för problematiska regler. Det föreslagna kansliet för förenklingspolitiken föreslås få i uppgift att ta emot anmälningar av regler som upplevs som problematiska. SCB ser inget behov av en sådan anmälningfunktion. Den som anser att vissa regler är problematiska bör föra fram sina åsikter om reglerna direkt till den myndighet som har utfärdat reglerna. Allmänna förvaltningsrättsliga regler säger att utfärdande myndighet då ska beakta dessa åsikter och svara den som framfört dem. I det fall att en anmälningfunktion ändå skulle införas, borde det förtydligas att den myndighet som har utfärdat de anmälda reglerna, ska få tillfälle att yttra sig över varje anmälan som det finns substans i. Detta innan kansliet gör något annat med anledning av anmälan.

Vidare föreslår utredningen en årlig plan för systematisk utvärdering av gällande regler. Detta är i sig bra. Det är också bra att planen ska omfatta regler som har identifierats av kansliet för förenklingspolitik och av relevanta myndigheter. Det finns en poäng i att dessutom lägga till de regler som har anmälts av berörda aktörer, även om alla dessa regler inte per automatik bör föras in i den årliga planen. I första hand bör en bedömning över eventuell substans bakom anmälan göras. Det kanske går att åtgärda det anmälda problemet. Anmälningar med substans, som heller inte kan leda till enkla åtgärder, är bra att ta in i den årliga planen.

Utredningen lämnar även förslag om att regeringen bör verka för att EU-direktiv genomförs i nationell rätt på ett sätt som inte missgynnar svenska företags konkurrenskraft (avsnitt 6.1.6). SCB anser att miniminivån är en bra utgångspunkt vid införande av utökade krav. Däremot finns det behov att vid direktiv som avser möjliga lättnader i redan existerande regler ställa dessa mot hela samhällsnyttan, dvs. en förenkling på ett håll får inte medföra att en extra regelbörda uppstår på ett annat håll. Ett konkret exempel är t.ex. redovisningsdirektivets möjligheter till lättnader för mikroföretag och mindre företag, som skulle vara förödande för kvaliteten i den ekonomiska statistiken i och med att det svenska näringslivet är så småföretagsdominerat och näringslivsstrukturen skiljer sig från många andra EU-länder. SCB har därför

förespråkat att miniminivån med särbestämmelser om mikroföretag och mindre företag inte ska införas i svensk redovisningslagstiftning.

Uppgiftslämnarbördan inom statistikområdet skulle komma att utökas avsevärt för att uppväga bristen på information i administrativa data. SCB håller alltså med om att det bör finnas undantag till principen om miniminivån. Se även avsnitt 2.1.3 för information om lagstöd som utgör skydd av den officiella statistiken genom dess användning av registerinformation.

2.2.3 Bedömningar vad gäller redovisning (8.4)

SCB ställer sig särskilt bakom följande av utredningens bedömningar:

- Reglerna om vanliga årsbokslut för företag som inte behöver upprätta årsredovisning bör inte tas bort (8.4.1)
- För närvarande finns det inte något behov av att förändra gränsen för när ett företag får upprätta ett förenklat årsbokslut (8.4.2)
- Bestämmelserna om vanliga årsbokslut bör inte förändras (8.4.3)

Företagens officiella årsredovisningar, årsbokslut och förenklade årsbokslut utgör grundläggande informationsunderlag för ekonomisk statistik. Det innebär att olika finansiella rapporter enligt alla regelverk är av vikt för SCB och andra statistikansvariga myndigheter, för såväl den officiella statistiken som för FASIT⁵. Finansiella rapporter ligger också till grund för det svenska taxonomiramverket, som inte är komplett ännu, men som så småningom kommer att avse alla företagsformer. Det är önskvärt att hålla regelverk, strukturer och begrepp gemensamma så långt det är möjligt. Det kommer på sikt att underlätta företagens rapportering av finansiella data till olika myndigheter.

Avseende förenklat årsbokslut har SCB tidigare i år aviserat en stark oro genom remissvaret⁶ över betänkandet SOU 2021:55 Mikroföretagarkonto – schabloniserad inkomstbeskattning för de minsta företagen (Fi2021/02553). I detta remissvar framgår vilka konsekvenserna skulle bli för SCB i det fall bokföringsskyldigheten tas bort för enskilda näringsidkare enligt kriterierna för mikroföretagarkonto i det betänkandet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, chefsjurist Joachim Angermund, avdelningschef Anna Elvkull, verksjurist Daniel Granqvist samt sakkunnig Lisa Levinsson, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

⁵ Det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar

⁶ SCB:s diarienummer: Dnr A2021/2744

Lisa Levinsson

Kopia till:
catherine.versini.bovin@regeringskansliet.se